

вирішення питання та їх детальне аналізування забезпечує краще розуміння студентами суті представленої ситуації та допомагає впевнитися в тому, що обраний варіант є найоптимальнішим і доречним у її вирішенні. Метод «мозкового штурму» досить ефективний для формування клінічного мислення в молодших спеціалістів, оскільки дає можливість студентам шукати різні шляхи вирішення питання, що забезпечить у майбутньому здатність самостійно приймати найоптимальніші рішення, які знаходяться в межах їхньої компетенції.

Застосування інтерактивних лекцій сприяє засвоєнню інформації шляхом залучення студентів до активної бесіди, що дає можливість медичним сестрам ставити запитання, обговорювати нову інформацію, а не лише бездумно занотовувати матеріал. Тим самим забезпечується глибше розуміння теми лекції та вірогідність застосування знань не лише при підготовці до практичного заняття, а й у майбутній професійній діяльності.

Залучення до навчального процесу власних мультимедійних презентацій із короткими відеороликами, взятими з Інтернету, забезпечує розуміння студентами будови різних органів людського організму і механізму їх функціонування.

У наш час використання сучасних комп'ютерних технологій досить актуальне, оскільки воно допомагає вдосконалювати методику викладання навчального матеріалу і дає можливість для кращого опанування молодшими спеціалістами великого обсягу нової інформації при підготовці до практичного заняття.

Використання тестових завдань, в яких відображені стандартні клінічні випадки, із поданням варіантів відповідей також допомагає медичним сестрам краще засвоїти теоретичний матеріал і почати формувати основи клінічного мислення при вивченні дисципліни «Анатомія людини з фізіологією». Обговорення й аналіз кожного варіанта відповіді до тесту дає можливість обрати правильну відповідь для описаного тестового завдання. Подана в тесті інформація щодо будови чи особливостей функціонування органа допомагає в засвоєнні анатомічної термінології, створює базу для подальшого вивчення різних медсестринських дисциплін і забезпечує можливість застосування теоретичної підготовки в професійній діяльності.

Поєднання оцінювання вивченого теоретичного матеріалу з тестовим контролем засвоєних знань дає можливість викладачеві оцінити методику викладання, знайти її недоліки і допомагає відшукати можливі шляхи для покращення і вдосконалення навчального процесу.

Клінічне мислення відіграє важливу роль у професійній підготовці майбутніх медичних працівників, зокрема медичних сестер. Його формування на початкових етапах навчання в медичному коледжі – одна з головних цілей, яку ставлять перед собою викладачі медичних ЗВО України першого рівня акредитації. Використання інноваційних методик навчання при вивченні дисципліни «Анатомія людини з фізіологією» не лише забезпечує засвоєння теоретичних знань і якісну професійну підготовку, а й створює основу для формування клінічного мислення майбутніх молодших спеціалістів, які отримали базову середню освіту, вже з перших років навчання в медичному коледжі.

Список використаної літератури

1. Козакевич О.Б. Формування професійної компетентності майбутніх медичних сестер у процесі фахової підготовки / О.Б.Козакевич, В.К. Козакевич // Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 21 березня 2019 р. – Полтава, 2019. – С. 107–108.
2. Матвійчина С.В. Особливості організації навчального процесу в коледжах та можливості предметів природничого циклу у саморозвитку студентів / С.В.Матвійчина // Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія: Педагогіка. Соціальна робота. – 2014. – № 32. – С. 118-120.
3. Панчишин Н.Я. Використання ділових ігор у практичній підготовці майбутніх лікарів на теоретичних кафедрах / Н.Я.Панчишин, В.Л. Смірнова, О.Н. Литвинова [та ін.] // Кредитно-модульна система організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладах України на новому етапі: матеріали Х ювілейної Всеукраїнської навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Тернопіль, 18-19 квітня 2013 р. – Тернопіль, 2013. – С. 394-395.
4. Проніна О.М. Формування клінічного мислення у студентів під час вивчення оперативної хірургії та топографічної анатомії / О.М.Проніна, М.М.Коптев, С.І.Данильченко [та ін.]// Експериментальна і клінічна медицина. – 2014. – Т.63, № 2. – С. 25-28.
5. Скрипник І.М. Кейс-метод як приклад інтерактивного навчання студентів-медиків клінічним дисциплінам / І.М.Скрипник, С.І.Сорокіна, Т.І.Шевченко [та ін.] // Вища освіта України. – 2012. – Т. 1, №1 (додаток 3). – Тематичний випуск «Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання». – С. 372-377.

РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У КОНЦЕПЦІЇ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Бобирьова Л.Є., Ільченко В.І., Пікуль К. В., Муравльова О.В., Дворник І.Л.

Українська медична стоматологічна академія

Стаття присвячена питанням організації самостійної роботи студентів як однієї з форм навчання. Акцентовано на важливості запровадження деяких форм самостійної роботи під час лекцій, практичних і семінарських занять.

Ключові слова: самостійна робота, професійні компетенції, позааудиторна робота, студенти.

The article is dedicated to the questions of organisation students' independent work, as one form of education. Emphasis is placed on the importance of the introduction of the some forms of independent work in the course of lectures, practical and seminar classes.

Keywords: independent work, professional competences, extracurricular work, students.

Сучасна професійна освіта орієнтується на підготовку мобільного, конкурентоспроможного спеціаліста, який володіє навичками самоосвіти і готовий до професійного саморозвитку, самовдосконалення і самореалізації протягом усього трудового життя.

Відповідно до вимог вищої освіти професійна освітня організація при формуванні освітньої програми з професії або спеціальності зобов'язана забезпечувати ефективну самостійну роботу студентів у поєднанні з удосконаленням управління нею з боку викладачів, супроводжувати її методичним забезпеченням і обґрунтуванням часу, що витрачається на її виконання. Отже, самостійна робота – це цілеспрямована діяльність студента за завданням і власним бажанням, спрямована на забезпечення міцності знань, навичок, умінь, на їх розширення і поглиблення, а також на засвоєння додаткових знань відповідно до індивідуальних інтересів, здібностей, нахилів [2].

Безсумнівно, проблема організації самостійної роботи в сучасному освітньому процесі важлива й одночасно складна. Важливість проблеми пов'язана з тією новою роллю самостійної роботи, яку вона придбала у зв'язку з переходом на компетентнісну парадигму освіти. Унаслідок цього переходу самостійна робота стала необхідною формою організації освітнього процесу, що сприяє оволодінню студентами загальними і професійними компетенціями. Удосконалення самостійної роботи студентів ми розглядаємо як поетапний процес розвитку пізнавальної діяльності, результатом якої стають саморозвиток, самоконтроль, саморефлексія. Удосконалення організації самостійної роботи студентів виступає одним із ключових питань у сучасній професійній освіті.

Навчальний процес становить собою систему організації навчально-виховної діяльності, в основі якої – органічна єдність і взаємозв'язок викладання і навчання; він спрямований на досягнення цілей навчання і виховання й охоплює всі види обов'язкових навчальних занять (лекції, семінари, практичні заняття) і позааудиторної роботи студентів.

Самостійна робота – це спланована навчальна, навчально-дослідна, науково-дослідна робота студентів, виконувана в позааудиторний (аудиторний) час за завданням і під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі (або при частковій безпосередній участі викладача, який залишає провідну роль роботі студентів) [3].

Сутність самостійної роботи студентів полягає в тому, що вона є сполучною ланкою між теоретичною підготовкою студентів і розвитком необхідного комплексу професійно значущих умінь і навичок, сприяє розвитку компетентності в самоосвітній діяльності, а також формує самостійне мислення і творчий підхід до вирішення поставлених завдань [1, 4].

Завдання самостійної роботи – допомогти студентам оволодіти системою професійних цінностей, забезпечити поглиблення і систематизацію знань, сформувати вміння виконувати самооцінку, самокорекцію.

Реалізація цілей і завдань навчання відбувається за допомогою певних методів, прийомів, технологій. Вибудовування процесу самостійної роботи вимагає від студентів відповідних організаційно-діяльних умінь.

У навчальному процесі використовуються традиційні й альтернативні (інноваційні, оригінальні) форми і види самостійної роботи студентів.

Серед традиційних форм самостійної роботи виділяють три основні групи [2].

1. Форми і види самостійної роботи, спрямовані на вдосконалення теоретичних знань студентів.
 - Самостійна теоретична підготовка до практичних занять, поточного і підсумкового модульного контролю (робота з навчальною літературою, у т.ч. електронними навчальними посібниками).
 - Тестовий самоконтроль (робота з базою тестів із дисципліни).
 - Додаткове поглиблене вивчення спеціальної літератури, термінів, нормативної документації з теми.
 - Підготовка до виступів із повідомленнями на заняттях.
 - Самостійне вивчення окремих питань за темами, які не розглядаються на аудиторних заняттях.
2. Форми і види самостійної роботи, спрямовані на розвиток практичних умінь і навичок студентів.
 - Самостійне відпрацювання практичних навичок.
 - Вирішення проблемних і ситуаційних завдань.
3. Форми і види самостійної роботи, спрямовані на вдосконалення науково-дослідної роботи студентів.
 - Вивчення спеціальної літератури про досягнення вітчизняної та зарубіжної науки.
 - Збір, обробка й аналіз наукової інформації з певної теми.
 - Участь у проведенні експериментальних досліджень із наукової тематики кафедри.
 - Виконання позапланової курсової роботи.
 - Підготовка доповіді за результатами досліджень.
 - Підготовка наукової статті за результатами досліджень.
 - Участь у наукових конференціях.

Самостійна робота студентів підлягає обов'язковому контролю з боку викладача. Контроль результатів самостійної роботи дозволяє визначити її ефективність і, за необхідності, відкоригувати її.

Одним із головних завдань є поєднання контролю викладачем за виконанням самостійної роботи студентами з самоконтролем студентів. Для цього для самостійної роботи студентів кафедри розробляють найрізноманітніші методичні матеріали.

Шляхи вдосконалення організації самостійної роботи ми бачимо такі: посилення ролі викладача як консультанта, порадирика, залучення студентів до спільного аналізу виконаної роботи, її контролю і самоконтролю, більш широке використання в навчальному процесі проблемно-ситуаційних завдань і ділових ігор.

Отже, для формування професійних компетенцій студентів необхідно вирішувати два взаємозалежні завдання: розвинути в студентів самостійність у пізнавальній діяльності, навчити їх самостійно оволодівати знаннями, а з іншого боку – навчити студентів самостійно застосовувати знання не тільки в навчанні, а й у професійній діяльності.

Зрештою, навчальний процес у закладі вищої освіти – це організація самостійної роботи студента. Оскільки самостійність є одією з характерних ознак людської особистості, то завдання викладача – зробити так, щоб індивідуальний пошук знань став прикметною рисою роботи студента. Самостійна підготовка студента в медичному виші відбувається паралельно з навчальним процесом, в органічному зв'язку з ним, в одних випадках – за встановленими програмами і підручниками, в інших – із відходом від них, із розширенням завдань, із залученням додаткового матеріалу залежно від інтересів, схильностей. У цьому і полягає підготовка лікаря-фахівця вищої кваліфікації.

Список використаної літератури

1. Компетентностный подход к совершенствованию самостоятельной работы студентов / А. А. Власенко, Н. В. Соболева, С. В. Соболев, М. В. Маржанаков // *Фундаментальные исследования*. – 2014. – № 9 (10). – С. 2298–2302.
2. Овчаренков Э. А. Совершенствование самостоятельной работы студентов вузов – один из путей повышения эффективности учебного процесса [Электронный ресурс] / Э. А. Овчаренков // *Современные проблемы науки и образования*. – 2015. – № 1-1. – Режим доступа: <http://www.science-education.ru/ru/article/view?id=18125>
3. Пути совершенствования форм и видов самостоятельной работы, используемых для формирования профессиональных компетенций обучающихся [Электронный ресурс] / И. Л. Дроздова, И. В. Зубкова, И. В. Басарева, С. Н. Удалова // *Коллекция гуманитарных исследований*. – 2016. – № 2. – Режим доступа: <http://i-chr.com/>
4. Силаева О.Н. Совершенствование организации самостоятельной работы студентов медицинских вузов как условие обеспечения качества подготовки специалистов/ О. Н. Силаева // *Ученые записки ОГУ. Серия: Гуманитарные и социальные науки*. – 2017. – № 3 (75). – С. 330–333.

**ФАХОВО-ЗОРІЄНТОВАНІ ДИДАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН ПЕРШОГО
РОКУ НАВЧАННЯ**

Богиня Л.В., Горбенко Є.В., Трусова Л.В.

Українська медична стоматологічна академія

Розглянуто питання підготовки іноземних громадян на початковому етапі вивчення мови до фахової комунікації, зокрема в медичній сфері. Проаналізовано шляхи формування комунікативних навичок і деякі види завдань для розвитку вмінь у всіх видах мовленнєвої діяльності.

Ключові слова: іноземні громадяни, мова навчання, дидактичні матеріали, фахова комунікація, мотивація, адаптація до навчання.

The article deals with the preparation of foreign citizens at the beginning stage of language learning for professional communication, particular in the medical field. The ways of communication skills forming and some types of tasks for the skills development in all types of speech activity have analyzed.

Keywords: foreign citizens, language of teaching, didactic materials, professional communication, motivation, adaptation to learning.

Модернізація вищої освіти, реформування навчального процесу відповідно до загальноєвропейських вимог до якості освіти, розширення можливостей надання освітніх послуг іноземним громадянам потребують упровадження сучасних технологій навчання, пошуку нових підходів і методів навчання мови як іноземної.

Останнє десятиліття характеризується збільшенням кількості наукових досліджень і прикладних розробок із питань навчання мови інокомунікантів. Останнім часом активно досліджуються окремі аспекти методики викладання мови іноземним студентам. У працях Г. Онкович, Н. Ушакової, О. Тростинської, Н. Бородіної, Д. Мазурик, Л. Мацько, С. Соколової, І. Кочан, Т. Лещенко, А. Гілецької висвітлені термінологічний, історичний, методологічний, лінгвокультурологічний аспекти навчання мови як іноземної. Питанням формування мовної компетенції майбутніх лікарів присвячені праці Л. Васецької [1], І. Черних [10], О. Корольової [2], Т. Лещенко [5], Н. Литвиненко [8].

Практичне застосування мови, що вивчається, її функціональне призначення в житті інокомуніканта і його майбутній навчально-професійній діяльності є одним із пріоритетних напрямів сучасних наукових досліджень психологів, мовознавців і педагогів.

Разом із тим, наявність істотних прогалин у методиці викладання української мови як іноземної, зокрема використання прийомів викладання мови як рідної або вивчення мови як предмета в нефілологічних ЗВО, погіршує якість викладання і засвоєння знань. Неналежна увага до розвитку комунікативних навичок у сфері майбутньої професії знижує рівень умотивованості іноземних студентів до оволодіння мовою на початковому етапі. Пошук ефективних технологій навчання мови з урахуванням майбутнього фаху іноземних громадян на етапі підготовки до вступу до закладів вищої медичної освіти України триває. Актуальність досліджень у цьому напрямі зумовлена недостатністю розробок означеної тематики і потребою розглянути питання лінгводидактичних аспектів у практиці навчання мови інокомунікантів – майбутніх медиків.

Зауважимо, що підготовка до фахової комунікації на підготовчому етапі вивчення мови враховує лише дискретний медичний дискурс, тобто комунікацію нерівноправних партнерів, що реалізується в ситуаціях спілкування лікар-пацієнт [5] і не торкається такої важливої частини комунікації в професійній сфері як спілкування лікар-лікар. Статусно-ситуативна неоднорідність спілкування у сфері надання медичних послуг чітко окреслює мету і завдання навчання мови як засобу отримання фахової освіти іноземними громадянами.

Програмою навчальної дисципліни «Українська мова як іноземна» для студентів підготовчих факультетів/відділень закладів вищої освіти МОЗ України передбачене формування комунікативно-мовленнєвої, лінгвістичної, дискурсивної, соціокультурної та діяльнісної компетенції. Випускники підготовчих факультетів і прирівняних до них структур мають оволодіти мовою на рівні В1, що є пороговим і передбачає можливість вступу до ЗВО й отримання фахової підготовки. Окремим модулем програми є навчання наукового стилю мовлення як основи для вивчення природничо-наукових дисциплін. Варто зауважити, що соціокультурна змістова лінія програми виокремлює деякі тематичні блоки, пов'язані з майбутньою професією. Так, у першому семестрі це тематичний блок 7 («Здоров'я. Хвороби, нещасні випадки. Перша медична допомога. Виклик лікаря. Лікарня. Аптека»); у другому семестрі – тематичний блок 13 («Майбутнє належить медицині»), засвоєння яких, безумовно, є важливим етапом підготовки до майбутньої професійної освіти і сприяє підвищенню мотивації до навчання.